

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szerda

29. szám.

Pest, majus 23-kán 1849.

E lap megjelenik minden este, vasárnapot kivéve. Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhozkordással 5 fr., vidékre postán borítékban 6 fr. p. p. Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadjatik el. Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban (Országuton, Knevalderház) és minden postahivatalnál. Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. — Egyes szám 3 kr. pp.

Pest majus 23. 1849.

Még Buda bevétele felől fővezérünk hivatalos tudósítását bírandjuk, következő a helyszínén gyűjtött adatokat közölhetjük, e nem csak eredményeiben fontos, de oly fényes hadi tett felől.

A támadás, melyet hosszú és erős ágyuzás előse meg, még 20. éjjel kezdődött, s vitézeink a nádorkertben s másutt is igen előnyomultak.

Egyszerre jó a hátráló parancs, s lón engedelmesség, de fogcsikorgatva. Az ellenség diadalhittel tért odvaiba, melyekből azonban Görgei eszélyes rendelkezései csakhamar kirettenték, hogy örökre felébredjen győzelemálmáiból.

Hajnalban kezdődött a valódi támadás több ponton, a lótt résen a Teleky-háznál, a fejérvári és bécsi kapuknál s a nádorkertben. A 47. zászlóalj élén vitéz őrnagya, a még a csataterén alezredessé nevezett Inkey meghágá hágcson a bástyát. A többi pontokon hasonló volt a vitézség és a szerencse, s az ellen roppant tisztabuzázzásokból alkotott sánczai mit sem használtak, mint nem használt a hegy s a bástyák magassága honvédeink szuronya és bátor szíve ellen. Sok ellen, különösen horvát, öletett le, de aránytalanul több lett fogollyá, mert nemzetünk nemes szíve még az elkeseredés e percében sem tagadá meg magát. S az ellenállás megszűnván, egy magyar sem gyilkolt.

Nem gyilkolá azon katonákat, kik égbe kiáltó barbárságok által méltó áldozatai lettek volna a halálnak.

Hentzi, lováról lövették le, s tegnap délelőtt meghalt.

Kezünkbe jutott vagy 80 ágyu és mozsár, majd mind nehezebb öblű, köztük talán csak hat beszegezve. Ezenfölül temérdek lőszer, kocsí és fegyver.

A foglyok száma közel 4000, kik közül ma 3200 szállítottatott el a vasuton Debreczen felé.

A lánczvidéki lerakott lópor fellobbantója Alnoch Ceccopieri ezredes volt, ki azon sergebeli főtisztához méltó gazságot követé el, hogy a karózat már kezünkben levén, fejér zászlóval ment le a hidhoz nem sikerült gáztettét elkövetni, melynek azonban csak maga lón áldozata.

Az elfogott tisztok vallák, miképen Hentzi, utasítása következtében mult vasárnap 24 óráig akará Pestet lövetni, de a hadi tanács bele nem egyezvén, e vandalismustól menten vészett el.

A vár kiterjedését tekintve, valóban roppantnak mondható készülétek ellen a mieink csekély erővel vittak, mindössze 24 ágyu és mozsárral, ezek közt a résztügekben csak öt 24 fontos.

S épen ezen csekély erő tüzeink legnagyobb dícsérete. Mind pusztítást vitt véghez e néhány ágyú, s nem házakban, hol rombolni szükség nem volt, hanem a bástyákon, hová lóni kellett, s fiatal tüzeink emberül is lóttek.

A rést szinte kapunak lehet mondani. A bástyák nyugati s éjszaki oldalain mindenütt s különösen az ellenséges ágyúk körül számtalanok golyóink nyomai. A bécsi kapunál majd 100 lépés hosszant teljesen le van löve az erős párkányzat.

A néző látva is kételkedik, lehetséges volt-e oly kis erővel illy nagy sikert eszközölni.

És látva is kételkedik, valóban bejöhettek-e honvédeink e még a rombolások után is oly erős helyre, midőn szemben velük, a rohanókkal, majdnem egyenlő számú ellenség állott.

A kapuk, a karózat s más erősítések által védett vízi-kaput kivéve mind el valának torlaszolva s teljesen járhatlanná téve, de honvédeink szuronya mindenütt kaput nyitott, és vitézsége bámulatra ragadá még az ellenséget is, melynek fogolytisztei nem tudják, mit csudáljanak, honvédeink vitézségét, vagy nagylelkűségét!

Mi pedig azon ohajtással zárjuk be e sorokat, hogy honvédeink, mint eddig nem jöttek, ezután se jöjenek soha alkalomba, csudálni ellenségeink vitézségét vagy épen nagylelkűségét.

D.

Rendelet.

Honárulás-büntetéssel terhelt Hám János esztergomi érsek és Scitovszki János pécsi püspök javainak elfoglalása az álladalom részére megrendeltetvén, az illető hatósági elnökök és kormánybiztosok oda utasítottak: hogy hatóságuk kebelében e honárulók minden javainak zárlati biztosítása iránt, addig is míg a pénzügyministerium az összeírásra és kezelésre nézve a teendőik iránt rendelkeznek, haladók nélkül kellőleg intézkedjenek.

Debreczen, majus 17-én 1849.

Vukovics Sebő,
igazságügyminister.

Hadi tudósítások.

Bem, altábornagy s fővezér, orsovai főhadi szállásáról majus 16-ról 1849. következő tudósítást küldött a kormányzóhoz:

Különös szerencsémnek tartom kormányzó

urat arról értesíthetni, hogy isten segítségével sikerült nekem Magyarországnak Bánátot nagy áldozatok nélkül visszaszerezni. Közeledésemre az ellenség mindenütt megfutott, annyira s oly gyorsan, hogy azt el sem érhettem; Orsovát pedig lövés nélkül elfoglaltam. A nép minket mindenütt barátságosan fogad, mert tudják a karánsebesiektől, hogy csak javukat ohajtjuk.

Az ellenség erős volt, ereje mintegy 14000 emberből s 40 ágyúból állott, az éjjel hágyta el Orsovát, s Szekela-Kladovára ment Oláhországba; én a török basához küldött levelemben ezen átkelés ellen protestáltam és őt a népjog tiszteletben tartására és ennek értelmében az átkelt se reg lefegyverzésére felszólítottam.

A sereg, melyet Bánátból kivertem, Puchner hadseregéből, temesvári őrség egy részéből, s két zászlóalj végvidéki katonából állott. Ezen szerencsétlen nép egész erejét már kiszívta az ellenség, mert minden hadi szolgálatra alkalmas férfit magával vitt, csak öregeket, asszonyokat s gyermekeket hagyván hátra.

Kötelességemnek ismerem kijelenteni, hogy ezen működésben Perczel tábornok erélyes s szíves segédkezet nyújtott, nem említem bátorságát s hadi tehetségét, mert ezek ismeretesek, nálánélkül ezen működés nem végeztetett volna el oly gyors sikerrel.

Még csak Temesvárt kell elfoglalni; a vár már oly jól van körülvéve, hogy onnét a várórség többé ki nem jöhet, legfeljebb a maga megadására. — A várórség kirohanást kísért, hanem az az általam ott hagyott sereg által visszaverett, — úgy gondolom, illy kísérletektől jövőre óvakodni fog. — Az ellenség visszaverésénél különösen Perczy alezredes tüntette ki magát; ezen visszaveretés eredménye a várórség tökéletes demoralizációját fogja előidézni. Küldöttem a várba 15 fogolyt, kiket Orsován fogtam el, hogy lássák azok sorsát, kiknek a vár kellett volna felszabadítani; úgy vélem, hogy ez a vár megadását csak siettetni fogja.

Hajnik Pál, ministerelnök urat Pestről maj. 17-ről többek közt következőleg tudósítja:

Ma Görgei Armintól érkezett tudósítás, melyben jelenti: hogy Vogl szökkik, hogy a bányavárosok nincsenek többé fenyegetve.

Ugyanazon tudósítás nyomán az oroszok mintegy 2000-en, nagyobb részt kozákok, csakugyan beütöttek Árvába, egész Trstyinaig nyomultak elő; ott tudakozódtak, hogy mennyire van még a magyar határszél; s midőn értésükre adott, hogy ők már mintegy 4 mérföldnyire vannak Magyarföldön, kenyeret s marhát requirálván, tüstént visszavonultak Árvából.

FELSZÓLÍTÁS.

A múlt évben éppen ezen idő-tájban egy ugynevezett Forint-egylet alakult Bécsben, melly minden sorsú és rangú férfiakból állott. Erre valakit azon eszme indított, miszerint Austria pénzügyi bonyodalmaiból az alábbi utmódon kissé kiségitessék. Ennek kulcsul használta Austriának és minden ehez tartozó társországoknak összes népségét, Magyarországot sem vevén ki, és így mintegy 40 millió lelket, kik fejenként egy pengő forintot lettek volna fizetendők, hogy így 40 millió pengő forintnyi összeg gyűlhessen össze, s ámbár sok szegény család találkozni, mellyeknek tagjai csak egy garast is keservesen bírnának fizetni: de vannak különösen Austriában számtalan gazdag magánosok, kik többet fizetvén, ha több nem, a fen kitett összeg bizonyosan be fog vala jóni.

De ezen terv is, mint némelly magasabb állású személyeké is, csak a papíron maradt, a babiloni toronyépítés sorsára jutott, miután az ausztriai birodalomnak majdnem minden tartományában belháború ütött ki, s a népek egymást meg nem értvén, ezen terv meghiúsult. De ha ez nem történt volna s az álladalomnak minden tagja ide járult volna fillérvél: bizonyosan a nemes lelkületű Magyarhon sem zárta volna ki magát és kedves hazánkból, ha több nem, 15 millió bizonyosan bejött volna ezen egyletbe, s szép segélyösszegével fővárosunk sem maradandott hátra.

Most barátim, úgy gondolom, nem kell sok beszéd, hogy ártatlanul szerencsétlenné lett s fájdalom! igen siralmas állapotra jutott testvéreink számára hasonló, de kivihetőbb tervet léptessünk életbe.

Nem én, de még a legyakorlottabb toll sem képes híven leírni azon borzasztó tetteket, mellyek nem csak fővárosunkon, hanem hazánknak sok más városain és helységein is elkövetettek.

Irányi Dániel köztiszteletben álló kormánybiztosunknak egy mai placatja azon édes reményre biztat bennünket, miszerint nemes, ember-szerető kormányunk, tehetségéhez képest ügykezni fog a károsultaknak kárpótlást eszközölni.

Polgártársak! dolgozzunk kezére emberszerető kormányunknak, mutassuk meg, hogy a történetek nem csüggesztének el, sőt nagyobb tettek-re késztetének, fogadjuk el kulcsul a főnbbi utmódot, és én bizonyos vagyok benne, hogy e nemes célra rövid idő alatt minden felől tetemes összeg fog bejöni, sőt nekem jelentéktelen egyének sikerült már némelly ismerős és ismeretlen kezeiből a mi vitéz hadsergünkbeli sebesültek számára nagy mennyiségű tépést, vásznat és kórházi fehérneműt összegyűjteni, s örömmel tapasztalám, miszerint nemeslelkű polgártársaink szívükből örülnek azon, midőn alkalom nyílik jótékonyosságuk gyakorolhatására; minélfogva édesen esik remélhetnem, miszerint a főnbb előadott nemes cél tekintetében bizonyosan kiki kész leendő filléreivel minél előbb segédkezet nyújtani, ezen példabeszéd szerint: „A ki hamar ad, kétszeresen ad.“

Azért tisztelt polgártársaim és polgártársnőim „Egyesült erővel“ legyen jelszavunk, vegyen mindannyikunk, ki magát arra képesnek véli, egy-

egy ívet, járjuk be ismerőseinket, s bizonyosan mindegyik köszönettel veszi azt, s szép vállalatunkat tehetségéhez képest elősegítendi.

En ezt már megkezdtem, s már is sokan meglehetősen összeget részint adtak részint adni ígértek, s mielőtt menhelyeinkről házainkba visszatérünk, sikerülni fog, a szegény károsultak számára ha nem is teljes, legalább annyi kárpótlást eszközölhetni, hogy mesterségeiket vagy bárminő üzleteiket azonnal folytathatják.

Hogy pedig ezen ívekkel rendetlenség ne történjék, a tisztelt városi tanács megbizta saját kebeléből Polgár Károly tanácsnok urat, ki az ezen jótékony pénzügyűjtésre vállalkozók ivate nagyobb hitelesség okáért megerősítendi és a begyűlendő adományokat egy kiküldött biztos által fogja kiosztatni.

Elfogadtatnak az adományok leopoldvárosi kereskedésében, az újépület átellenében, Frankenstein-házban, s a gyűjtemény végével a nemes adományozók nevei minden hírlapban ki fognak hirdettetni.

Pesten, majus 19-kén 1849.

Polgártársatok,
Fischhof Dávid.

Parallele Washington és Kossuth közt.

Több ízben volt már alkalmam bizonyos körökben hallani okoskodásokat, mellyeknek majd túl buzgó, majd moderáltabb árja között a világtörténet nagy embereinek és korainak időnkkel hasonlításai olykor-olgykor fölmerültek.

... És ez, tárgynak, kivált ha a viszonyítás a historia alapos ismerete s helyes alkalmazása szerint történik, valójában érdekes egy dolog, s vitatkozásnak igen megjárja.

Ámde vannak e részben sok olyanok, kik a nagysági fokozatok fogalmát összezavarván, ítéletet vagy illetőleg disputatiókat is oly modorban tartanak.

Identificálnak férfut olyanokkal, kikben nagy tulajdonok és szellemi tehetségek valának egy részről ugyan párosulva, de más oldalról tekintve, alacsony szenvedélyek más bűnökkel egyesülve szintegy jellemzették életüket...

S a férfiu, kit hasonlítanak... Kossuth lenne Cromwellel és Mirabeauval?!

De melly hasonlítás szerintem, mint úgy hiszem, sok más szerint is, nem áll; mert bár igaz, hogy említett férfiaknak megvannak érdemeik s egykor dicsőíték is őket; mindazáltal az nem elég argumentumnak, s tekintetbe véve a minusokat, hová tartoznak önzés, képmutatás, cselekedés, zsarnokság sat. . . hazánk szempóntlan jellemű s elvű kormányzóját illy cathedra-riába távolról sem állíthatni.

Kossuth az ujjászfűtetett Magyarország legfényesebb képviselője, kinek életét úgy nézhetni, mint e jelen kor eposát, kire csak rátekinteni kell a haza polgárainak, hogy újabb political és művelődési történetüket megtestesülve lássák.

Kossuthot csak úgy lehet tekinteni a legmél-

tányosabban, mint az északamerikai függetlenség Washingtonát; bár ha a kivíteli módokban, lényegesen különbözök; de a cél elérésében ugyanazok, és itt ezt kell leginkább igénybe venni.

Mert tudjuk, hogy Washington, bár kormányzó nagy tehetségét sem akarjuk kétségbe vonni, hadvezéri talentuma által szabadítá ki szeretett nagy hazáját Anglia hatalmaskodása alól.

Kossuth pedig egyedül a csüggedetlen kitartástól és munkásságtól istápol politikája által oldá fel Austria békől alól a magyar haza alkotmányát.

S valamint Washington a szövetséges álladalmak egykori elnöke bölcs és méltóságos magaviselete által vetett a könnyen kitorheteték féltelenségeknak gátot a pártoskodók rajos viselkedésében:

Nem különben cselekedett Kossuth, hazánk első polgárfőfia, midőn fölülemelkedve a political vélemények egy időben még oly ingatag nyilatkozatain, szilárd jelleme által lefegyverezte rágalmozóit, s irányt adott a közvéleménynek.

Amerikában az álladalom hitelének a bukás örvényéről megmentése által a dicsőség valamint Washingtont illeté, szint annyiban illeti Magyarországon Kossuthot, miután a tözserék megtámadott helyzetünkben pénzt kölcsönözni nem akartak, ő mégis talált és illetőleg nyitott oly forrást, melly által a nemzet garantírozta magát.

Mint kormányfőfiakat akár egyiket, akár másikat vizsgáljuk tehát, úgy találjuk, hogy sem a közép, sem az újabb kor nem mutathat több illy tökéletes s oly magas érzelmi karaktereket.

Szelleme mindkettőnek egyformán nagy és erős, abban különbözvén azonban egymástól, hogy míg Washington tervezéseiben többnyire lassu volt s nem annyira leleményes: — Kossuth azt villámsebességgel szokta tenni, segítettve ebben teremtő esze s gazdag képzeleti ereje által.

Kossuth a statuskéesszólás művészetét birva, szavainak varázshatalma által uralkodni tud a szenvedélyeken, s ha még oly felindulva látszik is a szónokszéken, bensőségében nyugottság honolván, mindig tudja magát tájékozni.

Washington ellenben bensőleg is ingerlékeny s föllobbanó, de magán mégis uralkodni tudó; előadási tehetsége közönséges, miután eszmékben nem igen gazdag volt; de szilárd logikája annál kitünőbb.

Az imént fölemlített kis differentiák mind olyanok levén, mellyek a dicsőség fényének focusában már egybeolvadtak, általánvéve elmondhatni, mit most már csak ismételnünk, hogy soha természeti adományok a szerencsével oly karöltve nem valának férfiak nagygyátevésében!

Kisbéri László.

Nagybánya, majus 18.

Szerkesztő!

Már hiszem, akár hiszi, akár sem ön, de biz nálunk a Marcius — de nem lap, hanem hó — másodsor eltétele után is vannak nagyságos

urak és asszonyok, még pedig, isten bocsá...
bűnöm, felesen.

De hogy ezt megértse ön, egy kissé előbbre megyek, s csak úgy négy szem közt — mint az előbbi levelemben is tettem — elmondom önnek, hol teremnek, élnek s uralkodnak még most is ily teremtmények Magyarországon.

Van nálunk egy nagy épület, mellynek birtokosai azon időben, midőn még sötétség vala a földön, külön hatósági jogot gyakoroltak, és saját anyai nyelvükön nyugtatványozták a magyar pénzt, német gyomorral költötték el a magyar kenyéret és bort, szóval a szorgalmas méheken élődd herék voltak.

Hogy pedig valaki ezek közé bevétessek, e következő kellekkel kellett birnia:

Bajusz és szakálhoz még csak remény se, hogy valaha legyen, nagyságos czimezés, alázatos szolgáljávali köszönés, fűszerezve kézcsokolással a nagyságos mamának, csuszás-mászás; az, hogy legyen a főben, nem elkerülhetetlen volt. Szóval, annak ellentéte, mi egy becsületes magyar emberben főkellék.

A ki azután ide jutott, még csak a szolgálója és pesztrája is nagyságolta. S ezek még ma is teszik.

Az az időben hűbéres rend egy pár öltre kapta le kalapját, ha csak olly kicsi irnokocskát látott is, mint a növendék ujjam.

Jaj, de e boldog idők elmúltak már!

Az egyenlőség s szabadság varázs titkására az őket körülfogó nimbus eloszlott, s őket a magok meztelenségükben engedni látni az idő és hígye meg ön szerkesztő, hogy olly léha egy némellyike — tisztelet a kiveendőknék — hogy csudálkoznunk kell rajta, hogy eddig a fecske pihe gyanánt el nem vitte nyugotra.

No de az atyáskodó camarilla és magyar kormány közt mégis, ugy-e bruderek, különbség van? Ösmerünk titket!

Egy pár hóval ezelőtt, csak hallja, mit tettek:

A bányamunkások számára árlejtés mellett több ezer köből életet szokás ide fuvaroztatni évenként, s azt a bányamunkások családjaik népességéhez mérve, havonként egy vagy két vékát számítva, akár drágább, akár olcsóbb az élet, egy pfrtért kapták.

Most azonban mit tettek! A megállapított mennyiségből alig ezer köblöt hozattak be, és a többinek behozatalát nem sürgették, így, mintegy előre készítvén a népet az új kormány iránti szeretetre (?) melly a buza elfogyásánál minden esetre bekövetkezett volna, minthogy eddig e magtár látta el a bányamunkásokat kenyérrel.

De hallja csak tovább:

Ugyanakkor nem feledkeztek meg arról, hogy legyen saját maguknak jó boruk a kövér magyar pecsenyéhez, s midőn a gyalázatos rablófőnök Schlick Tokaj táján rablott, több ezer forinttal egy gazdatisztet — tiltakozása ellenére is — Tokajba küldöttek borért.

Ugyan hallják önök! ha ezen tetemes pénz a bandita-sereg elfogta volna, hogyan igazolták volna magukat a kormány előtt?

Hát előbbvaló önöknek a bor, mint a szegény munkások eledele?

Hát nem természet-e Nagybánya elég s jó bort?

Hát nem íhatják-e meg önök a bort, ha csak nem tokaji vagy érmelléki?

No de hiszem, e bajon is majd segít az új kormány.

Ehhez még kiegészítéstül csak annyit mondok, mit egy polgártárs az előbbi időkre vonatkozólag ezen hivatalt érdeklőleg mondott: „Van — úgy mond — egy nagy üveg-ház városunkban, hol a főkertész camelea helyett, camarilla növényeket ápol.”

Itt és ezeknél még — mint valami ritkaság — található a nagyságos czim, nem drága, kinek tetszik, vehet.

Függetlenségi ünnepélyünk e hó 6-kán fényesen ünnepeltetett meg, mi bizony egész a fenekig markoltunk az öröm kifejezésébe, úgy annyira, hogy mi sem maradt már hátra.

Még ökröt is sütöttünk a piacon, még pedig svaiczit.

Frink Ignác oláh rablócsapat vezére s Kővárvidéke csász. biztosa e hó 11-kén a kisnyiresi hegyen felmagasztaltatását meg- és elérte.

Az ötvenezerből reánk eső részletre megindult a toborzás.

Hogy Urbánt a gyászos időkben egy némellyike hogy várták nálunk vacsorával? s mint készültek elfogadására? csak amugy titokban, s több egyebeket elmondani szeretném.

Különbön kifúrná oldalamat a titok.

De ezeket elmondja önnek a viszonti találkozásakor a

S z á l k a.

Pásztó, maj. 18-kán 1849.

A függetlenség ünnepét Pásztó városkánk majus 13-án ülé meg.

Örömnépe volt ez minden magyarnak, kinek szive hazájáért dobog, s kinek érzelme szabadságért hevül.

Reggeli 8 órakor jelenének meg a városháznál a nemzetőrök egy része, a megyei kiküldöttség, a nép s a hevesi védereg egyik csapata, melly történetből épen e napra érkezék városunkba.

Ünnepiesen, zenekísérettel vonulánk a nagy utczán végig a vásártérre, melly ezentul szabadság-tér nevet viselend. — Itt először is a megyei kiküldöttség olvasá fel hazánk megváltója, Kossuth Lajosnak a megyéhez irt levelét, — utána a függetlenség tárgyabani határozatot, — mellyek után kezdődék a szabad ég alatti ünnepies isteni-tisztelet. — Egyik lelkes segédpapunk, Ficsek Károly, függetlenségünk tekintetében gyönyörű beszédet mondott, — velős okokkal fejtegeté ő függetlenségünk okát, s a haza szeretetére inté, buzditá a nagy számmal egybegyült népet. —

Magyarok istené, adj sok illy papot!

Az ünnepély kiegészítéséül aláírás nyittaték, 100 személynél több jelent meg a társas ebédén, mellyben nem csak pásztiak, de vidékiek is vevének részt. — Öröm volt látni az egyenlőség s tisztviselés milly párosult karokkal övedzé függetlenségünk e nagy ünnepén át a kedélyeket;

vigan folyt a minden rendű s ranguak közötti társalgás; — estve tánczvigalom tartaték.

De fájdalom! hazánk függetlenségének szentelt e nagy ünnepen botrány is történt, — botrány, melly a csak imént örömmel edzett kedélyeket ingerültséggel halmozá. — E botrány okozója a nemzetőri százados M—ky Lajos, ki méltó arra, hogy őt a világ közelebről ismerje meg.

Ha kérdené a tisztelt olvasó: van-e Pásztón nemzetőrség? — azt mondanám, igenis van, azaz: ott van, hol most egy éve volt, a maga természetes épségében, — mert rendezve csak annyiban, a mennyiben vitéz kapitánya magát megválasztatása után harmad napra azonnal kapitányi diszöltönybe rendezé. — Az alkotmányos esküt mai napig sem tevél.

Gyakorlatokról szó sincs. — És mégis a vitéz kapitány, ha kapitányi öltönyébe ölti vitézlő tagjait s pávaként sétál végig az utczán, megelégedve simítja végig nagy fáradságtól izzadt homlokát, — s büszke öntudattal vallja magában: hogy ő a hazáért sokat tón.

De vajjon tón-e valamit a hazáért? — koránsem, — de még szülő városáért sem ám!

Egy történetkét mondok tisztelt olvasóm, s ez olly igaz, mint hogy hazánk függetlensége az: april első napjaiban vonult a győztes magyar hadsereg keresztül Gyöngyösön, — élelmi czikkeket Pásztónk is szállita részükre. — Hét német lovas vágat épen a szállítás közepette városunkba, s a bírót, jegyzőt s még két előkelő polgárt rabló módjára orzott el és vitt magávak. — E hét németet 3 puskás könnyen földre terithette volna.

És hát a nemzetőrkapitány mit tón? — Tisztelettel legyen mondva: biz az a szabájába zárkozék s ott fülelt, várva az események keserves végzetét; ő a sorsra bizá becses személyét, s könyes szemekkel fontolgatá: vajjon ha őt is elviszik, kapitány marad-e akkor is? —

De hála az egeknek! a hét német elorzott polgárainkkal (kiket a szomszéd faluban a derék Hunyadi-huszárok szabadítának ki e rablók kezeiből) elosont, s a kapitány sértetlen maradt. — S nem sejtve pedig vészt, ismét tekintélyes öltönyébe burkolá vitéz tagjait, s harsány torokkal okoskodék: hej hiszen csak ne mentek volna el, — hej hiszen csak csak, csak csak! — értem kapitány uram! a nagy idai vajda is épen ezeket mondogatá vitézlett hevében, és hej meg is adta az ellennek bölcsen!

És hej! megadta ön bölcsen függetlenségünk ünnepén a rendnek!

A társalgás vigan folyt, de egész tisztelettel ám, senki a rendet botrányal nem illeté, csak ön becses személye volt az kapitány! ki az egész társalgás derült alakját borúval halmozá. Ön kapitány botrányt okozott s pedig nagyot! Ön kapitány! vitézlett hevében iszonyu káromlások között a boros palaczk s poharokat a földhöz veré, arczcsapásokat ígért, s ebbeli ígérété fogatba is venni nem iszonyodott. E tényekkel kapitányi állását beszennyezé, s az egybegyült népnek hősi es példával állt elő, — megmutatá nekik, milly érdemes arra hogy kapitány, megmutatá herculesi erejét, és reszketni fog az ellen önnek neve hallatára, miként reszketének a földhöz vert palaczk s poharak romjai! —

Oh édes kapitány! esőkolandó vitézsége s dicserendő becses személye mind örökön-örökké, — de mindezek mellett is szólok önhöz: adja ön a kapitányi öltönyt másnak át, annak, ki azt inkább megérdemli, ön pedig öltön fel egy subát, — vegyen a kezébe egy görcsös füttyköt, kardot pedig ne illessen kezeckéivel, és ekkor kezdje rá ama kedves igéket szavalni fen hangon úgy, hogy a falak is rengjenek bele, olyként, mint függetlenségünk ünnepén, — és én azt mondandom: megfélelt hivatásának, de kapitányi öltönyös egyéntől illyesmit hallani szenny! —

Tegye szívére kezét vitéz kapitány! és vallja meg, hogy önből akármilyen inkább lehet, mint kapitány! —

Fontolja meg józan elmével tetteit, és lássa át, hogy kötelességének eddig legkevésbé sem felelt meg! —

És pirult arcczal szégyenítse meg önmagát: hogy függetlenségünk ünnepét gyalázatos magaviseletével szennyezé, és botránymagvakat hinte a szabadság, egyenlőség és testvériség e szent háromság fűszerezte körünk fölé! — És ne legyen többé kapitány, ne is vállaljon többé oly hivatalt, mellynek megfelelni nem képes.

Üdvösbet ennél nem tehet, s csak ha ezt teendő, kívánhatom: hogy nagyot méltóztassék nőni! —

P. V.

Duna-Pataj, majus 21. 1849.

Tisztelt honfitárs!

Bár hosszúra terjedt csekély levelem tudom némi részben alkalmatlanságára szolgál, de mégis meg nem állhatom, hogy csak igen röviden is ne szóljak a gyalázatos császári sereg városunkbani hogy létéről és ezt annyival inkább, mivel 5,000 s egynehány főből álló városunk lakói közt nekem legnevezeteseb, legkeservesb, mert rajtam örökös emléket hagyta gazlelkű, becstelen tettének, ugyanis, marczius 19-kén bejövén az erőszakos rabló sereg egy része városunkba valami Horvát *) nevű gaz honáruzó vezérlete alatt, ez a Horváth maga elébe parancsolt engem csak magamat, és előbb kis Kossuthnak, azután kis lázadónak gonyolt, golyóval fenyegetett, és végre minden büntetés nélkül eleresztett, de harmadnap mulva, az az marczius 21-kén estve a rabló sereg ismét nagyobb erővel betűtvén Horváth és Gál Eduárd czinkosok vezérlete alatt, engem rögtön fegyveres néppel elfogattak és miután egy éjjel és ¼ nap börtönbe zárva fegyverrel őriztettek, vad barbárokhoz illő dühösséggel ötven botütéssel megkinoztattak, mellyből annyira a menyire felépültem ugyan, de előbbeni erőm, egészségem, jó állásom soha sem jó vissza; fáj lelkemnek is az eset, fáj annyival inkább, mivel a gaz áruzó helybeli emberi arcot viselő ördögök, kik közül 4-et elvittek Szegedre, de minden napra 1 p.frt. napi díj fizetéssel eresztették őket haza; én hozzám s többi szenvedő polgártársaimhoz pedig még csak egyet sem szóltak, valljon

*) Bátor Petrichovich Horváth cs. k. ezredes.

igy fog-e ez maradni? ha így lesz ezután is: úgy nem kívánok élni a „magyar szabadság“ alatt.

T. I. m. k,

Ezen levél szivrepesztő egyszerűsége egy új átok a zsarnoki hatalomra, új tanúság, milly minden emberiségéből kivetkezett gazokat használt az osztrák kormány eszközül, új gyalázat a már is örök szégyennel terhelt Gál Eduárd és P. Horváth fejére, s annál megfoghatatlanabb előttünk a levélben említett négy egyén büntetlensége, ha e vád talán nem a méltó fájdalomnak megbocsátható tévedésen alapszik, azon fájdalomnak, mellynek a még a levél végszavaiiban megbocsátható keserű kifakadást is meg kell bocsátanunk.

A szerk.

Pest majus 23. 1849.

Örömmel jelenthetjük s örömmel hallandja minden magyar hazafi, hogy szeretet költőnk, Czuczor Gergely, kit „Riadó“ című költeményéért 8 évi nehéz fogságra ítéltek zsarnokaink, de szerencsére Budán hagytak, ismét szabad. A magyarok istene és polgártársai szeretete felejtések el szenvedéseit, mellyekre, míg tartottak is, büszke volt, mert a hazáért sujták nemes szívéit.

— Honvédeink a budai ostrom által új tisztelőket nyertek, t. i. huszárainkat. Egy huszár, nyergéből nehéz szívvél nézván a hágsókon rohanókat, lelke fájdalmában, hogy nem követheti őket, felkiálta: „De már látom, még a bakancsoknak is lehet hasznát venni!“

— Vitézség és nők iránti udvariság régi hit szerint egyesült erény. Így van ez honvédeinkkel is. Egy pesti hölgy, kit az ég lelki és testi szépséggel álda meg, lakja közelében örkődő 54. zászlóaljbeli néhány honvédet frisztó szerekkel vendégle és nemzeti szalagokkal ajándékozza meg.

Egy igen fiatal közhonvéd sötét fűrtökben lefolyó hajára tekintve felsohajta:

„Csak hajából adna egy fűrtöt, az volna nekem a legszebb ajándék. — Beh szép haj. — Nem látta ezt a német, különben itt nem hagyta volna.“

— Reményi fiatal művészünk városunkban mulat, s mint halljuk, szándéka hősies 3. és 9. honvéd zászlóaljaink sebesülte javára hangversenyt adni. A nemes czélon fölül ki kell még emelnünk ifju hazánkfia jeles talentumát, mellyel illy vészes időkben annyi komolyabb teendők tengerében és illy political izgatottság közepette Debreczenben is csudáló elismerést tudott magának kivíni. Saját eredetiséggel bír nemzeti zeneműveink előadásában, azok lelkesült kezei alatt új bájos alakot öltönek magukra, annyira, hogy adandó hangversenyt már csak e tekintetben is legélvadásabb perczek közé számíthatandjuk.

Budavár majus 22-kén 1849.

Ma tartatott a budavári főtemplomban a dícső tegnapi nap emlékeért a te deum. Az eső erősen szakadt, mintha még az ég is örömkönyt hullatott volna. Az ünnepély méltósággteli egyszerű democraticus hadsereghez illő volt. Görgey főtabornok a többi vezérekkel és vitézek-

kel egyszerű, a harczterén használt magyar egyenruhában jelent meg, mire egy szakállas tábori pap kis misét mondott, mise közben pedig Simon hadlelkész mondott rövid lelkes beszédet a hősköz, mire valamennyien éles és nyugodt érzással hagyták oda a szentegyházat. Nyérel.

Schwarz Anna asszonyság szerkesztőségünkhez sebesült vitézeink számára egy csomó tépetet küldte.

Figyelmeztetés. A pesti 4. v. tanodában a félbeszakasztott rendes oktatás f. h. 30-án folytatólag újra megkezdendő. Pesten majus 23-án 1849. H. igazgató.

Nemzeti színház.

Pest, szerdán, majus 23-kán, 1849.

II. RÁKÓCZY FERENCZ FOGSÁGA.

Eredeti drama 5 felv. Irta Szilgligeti.

Rendező: Lendvai.

Személyek:

Zrínyi Iona	— — —	Jókainé.
Rákóczy Ferencz, fia	— — —	Lendvai.
Zrínyi Boldissár, nagybátyja	— — —	Farkas Lajos.
Károly, heesseni fejedelem	— — —	Udvarhelyi.
Amália, leánya	— — —	Komlóssi Ida.
Kolonits, kardinál, csztergomi érsek	— — —	Szilágyi S.
Gróf Netting, ministerelnök	— — —	Győri.
Gróf Jörger	— — —	Boldog.
Gróf Traun, főmarschal	— — —	Szűcs.
Gróf Buccellini, udvari kancellár	— — —	Szilágyi Pál.
Longueval, kapitány	— — —	Szerdahelyi.
Lehman Godofréd	— — —	Szigeti.
Olivér, öcsöce	— — —	Csepreghi.
P. Knittelus, jezuita, Rákóczy oktatója	— — —	Szentpéteri.
Gróf Bercesényi	— — —	Bartha.
Vay	— — —	Vas.
Solari, Sárospatakon parancsnok	— — —	Balog.
Növendék	— — —	Hubenai J. (Boldog. (Balázs).
Udvaroncok	— — —	Petrik.
Komornyik	— — —	Perron.
Német inasok	— — —	Mezel.
	— — —	Mikola.
	— — —	Virág.
Apród a fejedelelemnél	— — —	Eötvös B.
Bálint,) Rákóczy szolgál	— — —	Tárcaányi.
Kristóf,)	— — —	Vadász.
Tiszt	— — —	Nagy.
Börtönőr	— — —	Korcsek.
Jakab, Lehman szolgálja	— — —	Hubenai F.
Órmeester	— — —	Morvai.
Örök)	— — —	Kovács.
Notárius	— — —	Virág.
Magyar ur	— — —	Szűcs.
Lengyel követ	— — —	Balázs.
	— — —	Boldog.

Dragonyosok. Kuruczok.

Történi: az 1-ső felv. Prágában, a 2-dik Bécsben, a 3-dik Sárospatakon; a 4-dik Bécsben, az 5-dik Tokaj alatt. Idő 1695 — 1703.